

MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA¹ SZŐNYI ERZSÉBET 100 ÉVE

Szőnyi Erzsébet (1924-2019)

A száz éve született zeneszerzőre, zenepedagógusra, a magyar zenei élet Nagyasszonyára emlékezünk, április 25-i születésnapja alkalmából. Gazdag és sokszínű életműve szolgálta Magyarországot és kiterjedt messze határainkon, sőt Európán túl, mint erről saját maga is sokat elmond az 1979-ben megjelent „ÖT KONTINENSEN a zene szolgálatában” című könyvében. Öt évvel ezelőtt még személyesen köszönthettük 95. születésnapja alkalmából *Szőnyi Erzsébet* Kossuth-díjas zeneszerzőt, a Nemzet Művészt.

Emlékezzünk, és induljunk az emlékek szárnyán! Talán sokan gondolnak még vissza a 2019 március 30-án, a Budapesti Monteverdi Kórus és a KÓTA szervezésében, a Budai Ciszterci Gimnázium dísztermében tartott bensőséges, meghitt hangulatú hangversenyre. Ekkor szerepelt a Kőbányai Szent László Általános Iskola Gyermekkara és a Csengettyű együttese, Hajsrekker Krisztina

¹ Márkusné Natter-Nád Klára zenetanár, zenei szakíró, aki a Zeneakadémián Szőnyi Erzsébet tanítványa volt a Liszt Ferenc Zeneakadémia Középiskolai énektanárképző-karvezető szakán. Ezt követően 20 évig tanított különböző iskolatípusban. Szerkesztői és zeneírói munkásságát 1972-ben kezdte meg a Tankönyvkiadóban, a zenei kiadványok felelős szerkesztője és az Ének-zene Módszertani lap szerkesztőjeként. 1994-ben kértek fel A Magyar Kodály Társaság Hírei szerkesztésére, amelyet 26 évig teljesített kiválóan. Emellett rendszeresen írt cikkeket a KÓTA Zeneszó c. lap. Az időtől a mai napig közel 500 írása jelent meg e két lapban. A Bárdos Lajos Társaság főtájkára, a KÓTA Sajtó- és Szerkesztői Szakbizottság társelnöke.

vezetésével, akik a „Négy bicinium népdalokra” kötetből válogatott műveket énekelték. Ezek a dalok a tanárnőnek az előző évtizedek során tett távoli földrészek: Japán, Kanada, Amerika, Ausztrália területén gyűjtött népdalokra komponált kétszólamú kórusművei. Mivel gyakran felmerült, hogy az idegen ajkú gyermekeknek a Kodály koncepciót nem a magyar népdalok, hanem saját országuk zenei anyanyelvén kell megismertetni, ezért azokra a dalokra komponált második szólamot. Így készültek a Biciniumok a különböző országok számára, majd itthon Lukin László fordításában jelentek meg, és váltak ismertté a magyar gyermekek számára is.

Az est következő szereplője az 1994-ben alakult Musica Nostra Nőiakar, karnagya Mindszenty Zsuzsánna. Szőnyi tanárnő iránti tisztelet jeléül szinte elsőként tanulták a „Canticum sponsae a Menyasszony éneke”, az 1965-ben Bárdos Lajos emlékére komponált művet. Repertoárjukból a 95-ik születésnapra választották újra a nagylélegzetű alkotást, Patak Zita szóló énekével. Ezt követte a „Japán dalok” című ciklus, Kosztolányi Dezső fordítása. Végül a „Középkori Himnuszok” Sík Sándor fordításában, hatrészes ciklusból énekelték két tételt, Patak Zita ének, Szekér Bernadett zongora, Láng Zénó ütőhangszeres kíséretével.

A Budapesti Monteverdi Kórus vegyeskari műveket adott elő, melyeket a szerző az utóbbi években komponált, részben az alapító karnagy Kollár Éva részére. „Hóttalan hegyek inge”, (Nagy Gáspár, 1978 és latin liturgikus szöveg), „Ima alkonyi harangszóra” (latin liturgikus szövegre és ismeretlen csíkszentdomokosi költő strófáira). (2005-ben Szeged felkérésére készült, Rozgonyi Éva és Bartók Béla nőikara számára). Majd követte a „Dante: Calvacando szonett” Jékely Zoltán fordítása, Nagy Márta zongora kíséretével. (A mű 2013-ban készült a Vékey Mariann vezette Törökbálinti Cantabile Vegyeskarnak olaszországi útjuk alkalmából). Záró szám: „Kívánjatok Békét Jeruzsálemnek” kezdetű kánon a 122. zsoltár szövegére. A gondosan összeválogatott műsorban – gyermekkar, nőikar és vegyeskar mellett szerepeltek zongorakíséretes dalok: „Kedves” (Kosztolányi Dezső, 1912) és „Sappho szerelmes éneke” (Ady Endre, 1909), előadója Meláth Andrea és Nagy Márta. E nagysikerű hangverseny befejeztével rövid riport keretében kérdeztem a zeneszerzőt, és néhány érdekes adatot rögzíthettünk a művek keletkezéséről. Arra a kérdésre, hogy milyen érzelmeket váltott ki a Tanárnőből ez a hangverseny, az elhangzott válasz így szólt: *„Számomra azért volt különösen értékes ez a műsor, mert szembesültem zeneszerzői önmagammal, hosszú évtizedek munkája elevenedett fel előttem.”*

Április 24-én a Pesti Vigadó patinás épületének dísztermében a Magyar Művészeti Akadémia szerzői estje jelentett nagyszabású, pompás ünnepet. Elsőként Vashegyi György elnök úr köszöntötte az ünnepeltet, majd átvehette prof. Kásler Miklós miniszter úr köszöntő levelét, és az est második részében dr. Vígh Andrea, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora méltatta a Zeneakadémia egykori professzorasszonyát, szavait idézve: „...aki nemcsak résztvevője, hanem alakítója volt az elmúlt 100 évnek”.

Az est zenei programját Kollár Éva és Záborszky Kálmán akadémikusok és Nagy Márta zongora művésznő állították össze. A koncert az 1948-ban Párizsban, hegedűre és zongorára komponált „Öt magyar népdal”-al kezdődött, majd, a Szabó Lőrinc versére komponált „Hajnali látomás”, végül a „Két Walzer” hangzott el Nagy Márta előadásában. A második részben zenekari és kórus kompozíciók kerültek előadásra. A Szent István Király Szakgimnázium Zenekara Záborszky Kálmán vezetésével az 1988-ban komponált „Zenetörténeti séták” című kilencrészes szvitből adott elő három tételt. A Budapesti Monteverdi Kórus Kollár Éva vezényletével szólaltatta meg a „Dante szonett”-et a „Cavalcando Dante La Vita Nuova” című versciklusból. Azt követte az „Ima alkonyi harangszóra”, majd az Anakreoni dal: „Gyere boldogan borozzunk”. Befejezésül a kvintettel kiegészült vegyeskar műsorát kánon koronázta meg, a 122. zsoltár szövegére komponált „Kívánjatok békét Jeruzsálemnek”. A nagysikerű hangversenyt követően hangulatos fogadás keretében a továbbiakban is köszönthették kedves szavakkal az ünnepeltet tisztelői, tanítványai, jó barátok, a meghívottak között a Nemzetközi Kodály Társaság elnöke Jerry L. Jaccard és az előző elnök, Gilbert De Greeve. Ez volt az utolsó nagyszabású szereplése Szőnyi Erzsébetnek.

Az elmúlt évtizedek gazdag tartalmú jubileumi hangversenyeinek hosszú sorát említhetnénk. Fordítsunk az idő kerekén, megemlítve néhány alkalmat, kiragadva egy-egy előadott művet! Eleve elnézést kérve az egykori szereplőktől, hogy nem minden közreműködött, és nem minden előadott művet tudunk itt megemlíteni, csak mint a pillangó röppenünk tovább az emlékek szárnyán. Idézzük a **70. születésnap** hangversenyei közül a Régi Zeneakadémián a Bárdos Társaság szervezésében tartott hangversenyt, kiemelve ebből a műsorból a debreceni konzervatórium hallgatóinak kamaraegyüttesét, akik Szesztay Zsolt vezényletével adtak elő Szőnyi-műveket, ezek között a „Három Leánykar - Kriza János Vadrózsák” kötetéből (1946) és a Bárdos Lajos emlékére komponált „Canticum sponsae – Menyasszony éneke” (1965), mely 1969-ben jelent meg a francia *Leduc kiadónál*.

A 80-ik születésnapi hangversenyt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, a Bárdos Társaság, A Magyar Kodály Társaság, a Magyar Kórusok Országos Szövetsége támogatásával a pestszentlőrinci Vörösmarty Mihály Ének-zenei és Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium szervezte, parádés rendezésben a Zeneakadémia nagytermében. Elsőként a **törökbálinti Szőnyi Erzsébet Zeneiskola**, Kicsinyek szolfézscsoportja a „21 énekes játék”-ból (1947) szólaltatott meg néhány dalt, vezetőjük Károly Ágnes, majd hangszeres darabokat adtak elő a „Kis kamarazene 4 kézre” (1950), és az „Ifjúsági trió” (1964) kötetekből. Ezután a színpadon kezdődött a köszöntés. *Feleki László*, a törökbálinti Zeneiskola igazgatója elmondta, hogy 1994-ben alakult a Zeneiskola és ezután kérték meg a professzor asszonyt, hogy adja nevét a Zeneiskolának. – Sokszor említette Szőnyi Erzsébet e megtisztelő felkérést, kezdetben gondolkozott, hiszen nem szokás élő emberről intézményt elnevezni, de az évtizedek során, kiemelve a Regionális Szolfézs versenyeket, folyamatos munkájuk sok örömet szereztek számára. – A köszöntők sorába lépett Hollós Máté, aki az éppen elkészült új CD-t adta át a zeneszerzőnek; Gilbert De Greeve, az ISME elnöke a nemzetközi elismertségért fejezte ki köszönetét. Kollár Éva professzor a Liszt Ferenc Egyetem nevében; Csík Miklós a Magyar Kodály Társaság; Daróci Bárdos Tamás a Bárdos Társaság, Ráply Györgyi a Fővárosi Pedagógiai Intézet, valamint az Esztergomi Nyári Egyetem sok évtizedes vezetéséért mondott köszönetet. – A muzsika hangja töltötte be ismét a termet, a Kicsinyek hatalmas kórusa (három iskola), Kyncel Rita vezetésével a „33 könnyű kis kórusból” és a „Biciniumok idegen népdalokra” I-VI kötetből énekelt dalokat, csengő hangon, örömteli vidámsággal. Ezt követően a Budapesti Monteverdi Kórus szólaltatta meg a karnagya, Kollár Éva felkérésére komponált „Veni Creator Spiritus”-t (2000), majd a „Gyere boldogan borozzunk” (1962) című művet. A továbbiakban felhangzott kórusművek Kabdebó Sándor vezetésével „Hét gyermekkar” Hárs Ernő verseire ciklusból (1990); majd a „Három Leánykar, Kriza János Vadrózsák” kötetéből énekelt a Váci utcai Ének-zenei Általános iskola kórusa, karnagy: Farkas Mária. Befejezésül Csík Miklós vezényelte az összkart, felhangzott az iskola felkérésére komponált: „Népdal-parafrázisok” (2002), és „Emléksorok Fáy Andrásnak” (Vörösmarty vers megzenésítése, 1998).

A 85. születésnapi hangversenyek közül az alma mater és a KÓTA rendezésében a Zeneakadémia Kistermében -Solti termében tartott hangversenyt említjük. Ünnepi köszöntőt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora, Dr. Batta András mondott. A szerzői esten elsőként ösbemutató hangzott fel a

„Néhány gondolat a könyvtárban” című, Vörösmarty költeménye alapján írott kantáta. Előadói a Budapesti Monteverdi Kórus és a Liszt Ferenc Zeneakadémia Kamarazenekara, szólisták: Darázs Renáta és Kocsis-Holper Zoltán, vezényelt Kollár Éva. A kamaradarabok közül a „Színek” zongora-szvit, a párizsi évek által ihletett 8 szín érzelmi hangulatát érzékeltette előadásában Gilbert De Greeve, az Antwerpeni Királyi Konzervatórium professzor emeritusa, aki 1972-ben jött először Magyarországra. Megismerve a Kodály zenei nevelési rendszer kiválóságát óvodától a felső fokig, elkötelezett híve lett annak nemzetközi megismertetéséért és terjesztésért. Három cikluson át volt A Nemzetközi Kodály Társaság elnöke. – Gilbert De Greeve zongora kíséretével, a szakrális művek közül hangzott fel a „Puer natus” Vörös Szilvia előadásában. A kórusművek komponálása a zeneszerző valamennyi alkotókorszakának része, így a következőkben a „Négy könnyű népdalfeldolgozás”, majd az „Öt világrész dalai” közül hangzott fel néhány a Kós Károly Ének-zenei Általános Iskola Harmónia Kórusának előadásában, vezényelt Hraschek Katalin, zongorán kísért Ney Gábor.

A jubileumi esztendőik során országszerte kiemelkedő eseményként tartottak hangversenyeket, így: Kecskeméten, Nyíregyházán, Szegeden, Debrecenben, Kaposváron. Megemlítjük a Sándorfalván tartott *Meglepetés koncertet* a környékhez kapcsolódó emlékek kapcsán (a szomszédos Mindszent nagyközség, – férje dr. Gémes Lajos családjának ősi fészke, és két fiú gyermekükkel együtt szívesen időztek ott nyári szünidőben). Ekkor hangzott fel a 2005-ben, a latinul és magyarul komponált, finom harangszó csendüléssel indított „Ima alkonyi harangszóra” Rozgonyi Éva vezetésével, s a szóló hangra komponált „Puer Natus” (1946) Temesi Mária operaénekes előadásában. Ezt követte az a kivételes mű, mely a művészetek találkozásának egymásra hatásaként jött létre. Szepesi Attila négysoros versei – az azokhoz kapcsolódó *Gerzson Pál* könnyed grafikái „**Sárkányfogak**” címmel megjelent kötet ihlette a zeneszerzőt miniatúrok zenei megfogalmazására, és a szerzőknek saját zongora előadásában mutatott be (2002). A mű zongoraszólamának előadását a zeneszerző Nagy Márta művésznőnek ajánlotta, így került előadásra e látványos mű: a képeket vetítették, a hozzájuk tartozó verseket Szőnyi Erzsébet olvasta föl, (életében még többször került ez így előadásra). Ezután a Sándorfalvi Kamarakórus a „Szent Erzsébet misét” (1975) adta elő, Gulyás Mária Magdolna vezetésével, Nagy Márta zongorakíséretével.

A Fészek Művészkлуб klub 2014. május 9-én szerzői estet rendezett Szőnyi Erzsébet 90. születésnapján. Az ünnepelt beszélgető társa Hollós Máté volt, zongorán pedig Nagy Márta működött közre.

E rövid visszatekintést a **90. születésnapon** a Kodály Zoltán Emlékmúzeumban a Magyar Muzsikusz Fórum és a Magyar Kodály Társaság 2014. április 14-én tartott rendezvényével zárjuk. Kodály Zoltánné Péczely Sarolta köszöntötte az ünnepeltet, Ittész Mihály és dr. Tóthpál József mondott beszédet, az előadott művekhez a zeneszerző közölt rövid ismertetést, főként a művek keletkezésére vonatkozóan. Bevezetőként a Pannonia Sacra Általános Iskola Kórusa a népek dalaira írt „Bicíniumok”-ból énekelt egy csokorra valót Blazsek Andrea vezetésével. Majd előadásra került a „Duó hegedűre és brácsára” (1950) és a francia hatást idéző „Színek - Szvit zongorára” (1947) és a karakter-gazdag „Öt magyar népdal hegedűre és zongorára”, Szecsődi Ferenc és Nagy Márta előadásában.

Szőnyi Erzsébet és Kodály Zoltánné a Marczibányi téri Kodály Iskolában rendezett Kodály Zoltán Iskolák VI. Országos Kamarazenei találkozásán (2014).

E kiragadott példákkal az egykori résztvevők és közreműködők örömteli visszaemlékezését szeretném megerősíteni, és bemutatni a jelen és jövő generációnak az elmúlt hangversenyek hangulatát. Az előkészületeket, a felkészítést mindenkor áthatotta a közösség teremtő ereje, a hangversenyeket pedig bearanyozta Szőnyi Erzsébet kedves, közvetlen jelenléte. Az előadott művek sokasága, évszámmal jelölve a komponálás idejét mutatja és azt a sokszínűséget, amely jellemzi az állandóan jelen lévő alkotói korszakot. Ezekkel a visszatérő emlékekkel egyúttal példát mutatva a jelen és a jövő generációjának is, hogy milyen gazdag a lehetősége Szőnyi Erzsébet alkotásainak bemutatására.

Villantsuk föl egy rövid betekintéssel Szőnyi Erzsébet-és a zene kapcsolatát a **kezdetektől!** Művészet szerető családban nőtt fel, a házi muzsikálás, opera és hangverseny látogatások hatása már ifjú korában megérintette. Korai zongoratanulásának eredményessége során zenei tehetsége megnyilvánult, és mint maga is mindenkor megemlíttette: a Szilágyi Erzsébet Leánygimnázium és legendás énektanára Sztojanovits Adrienne hatása és irányítása, a népdalok világa, Bartók és Kodály zenéjének megismerése meghatározó volt számára. Már diákkorában szerepelt Kodály Zoltán előtt, mint zongorakísérő – kiváltképp, ha a Bartók- és Kodály népdalfeldolgozásokat énekelték.

1942-től a Zeneakadémia hallgatója a Középiskolai énektanárképző tanszakon, és a korszak kiváló tanárainak lehetett növendéke. Első népzene és zeneelmélet tanára Bárdos Lajos, az ő biztatására kérte felvételét következő évben zeneszerzés főtanszakra is, ahol Viski János tanítványa lett. Majd zongora főtanszakra is jelentkezett, tanára Szegedi Ernő volt. Tehát három szakon végezte tanulmányait egyszerre. A népzene tanára Bárdost követően a következő évben Kodály Zoltán volt - ide már megalapozott tudással, felkészülten érkezett. Kodály felismerte az ifjú növendék tehetségét és tudását, és 1945-től hosszabb vidéki távolléte idejére a 21 éves Szőnyi Erzsébetet bízta meg népzeneórái helyettesítésével. Megfelelt a szakmai bizalomnak és megerősítette azt az eltéphetetlen szálát, ami az egész életét végig kísérte. Mindenkorra eljegyezte magát a magyar zeneoktatással, és igyekezett megvalósítani a kodályi szándékot a zenei nevelés minden szintjén. Népzenei vonzalma egyúttal zeneszerzői munkáját is jelentősen befolyásolta.

A zeneszerzői diploma átvételét követően (1947) Francia Állami Ösztöndíjjal egy posztgraduális évet töltött a párizsi Conservatoire-on. Kivételes tanulmányi lehetőséget biztosított számára, és életre szóló meghatározó élményt jelentett.

Nevezetes hangszeres kompozíciói születtek ez idő alatt, melyek azóta is kedvelt hangversenydarabok. Említhetjük a saját előadásában bemutatott, nyolctételes „Színek”-et, amelynek első nyilvános előadása Gilbert De Greeve zongoraművész nevéhez fűződik. A Conservatoire évfolyamzáró vizsgahangversenyén zenekari „Divertimento”-jának maga vezényelte előadásával Szőnyi Erzsébet nagy sikert aratott.

1948-tól a Zeneakadémia kinevezett tanára. Első évben gyakorlati tanítás tárgyat tanított, következő évtől kezdte a szolfézstanítást, előbb fúvós tanszakokon, majd a Középiskolai énektanár és karvezető tanszakon, melynek 1960-tól tanszékvezetője lett nyugdíjazásáig. Kiemelkedő volt ez az időszak. Kodály szorgalmazására ekkor írta meg *A zenei írás és olvasás módszertana* című alapművet, mely voltaképp a Kodály-módszer elméletét és gyakorlatát foglalja össze megélt tanári tapasztalatokkal, és ebben lefekteti azokat a módokat is, amely szerint ő tanított. A nagysikerű kiadványt számos idegen nyelvre lefordították. Zenepedagógiai elveit a gyakorlatban megvalósítva szigorú, következetes tanár volt, de mindenkor a megértés és szeretet vezette az útján. Muzsikusként nemzedékeit irányította a zenei pályán. Egykori növendékei történetek sokaságával emlékeznek ezekre a tanulmányi évekre, és ami nagyon jellemző: végzett növendékei sorsával továbbra is törődött. Megfelelő helyre megfelelő embert tudott javasolni. Ekkor alakultak és terjedtek el az Ének-zenei Általános Iskolák, a Kodály megálmodta „mindennapi énekórákkal”. Joggal mondhatjuk, hogy a zenei nevelés aranykorát jelentették ezek az évtizedek a közoktatásban. Ma már leginkább csak emlékeztetni tudunk az akkori eredményekre, és bízni a példamutatás hatásában.

Szőnyi Erzsébet tanítás közben

Zeneszerzői munkája is erősen kapcsolódott a pedagógiához, állandó figyelemmel kísérte annak alakulását, hogy mire van szükség a zenei nevelésben. Így készültek a könnyű kis gyermekdarabok, egy-egy kis hangszer bevonásával, a kétszólamúság bevezetése fokozott nehézségi szinten, majd kisebb kórusművek. Szavait idézve: *„amint növekedtek a gyermekek az általános iskolában, úgy gondoltam, már nemcsak a cappella kóruséneklésre alkalmasak, különösen az ének-zenei iskolákban, hanem valami nagyobb oratórium jellegű zenei egységre lenne szükség.”* Így született a **gyermekopera**, mesetörténettel, énekkarral, zenekarral, szólistákkal. Az elsőt, „A Makrancos királylány”-t (1955) a Kertész utcai Gyakorló Általános Iskola tanulói, Serényi Emma vezetésével mutatták be. A következőt, Móra Ferenc meséjéből „A Didergő király”-t (1959) a Lorántffy utcai ének-zenei általános iskolának és tanárának Csík Miklósnak ajánlotta a szerző. A gyermekoperák sora tovább nőtt, ezek az ország legjobb iskoláiban kerültek újra és újra előadásra, legtöbbször a zeneszerző jelenlétében.

Az opera gondolata már korábban is foglalkoztatta. Felnöttek részére készült a „Dalma” (1953,) majd követte még néhány – a legutóbbi az „Adáshiba” (1980), Szakonyi Károly komédiája nyomán. És itt fontos megemlíteni Szőnyi Erzsébet széles irodalmi műveltségét. A klasszikus múlt nagyjai mellett állandóan figyelemmel kísérte az új törekvéseket. Gyakran egy-egy kiváló irodalmi mű, költemény ihlette annak zenei megfogalmazására.

A pedagógia, a tanítás elválaszthatatlanul kapcsolódott a Nemzetközi kapcsolatokhoz. Ezek kezdetéről több ízben mesélt a tanárnő. Úgy történt, hogy egy tanári konferenciát követően Ádám Jenő az asztalon hagyott egy levelet, ő fölvette – és abban volt az ISME igazgatósági tagok névsora és címe. Ezzel kezdődött a kapcsolat, nyitás a nagyvilág felé. 1961-ben kapta a meghívást a bécsi ISME konferenciára, amikor más országok zenei nevelési problémáiról is értesülhetett. Ezt követően főként a Nemzetközi Zenei Nevelési Társaság, az ISME szervezésében került sor a külföldi utakra, amikor a nemzetközi konferenciákon mindig a magyar zeneoktatásról tartott előadást. 1965-ben meghívták tengeren túlra is. Majd hosszabb előadássorozatot tartására kérték fel. Hamarosan rendszeressé váltak a tengerentúli és európai meghívások. Útjai elvitték Japánba, Kanadába, Amerikába, Ausztráliába. Jelentős volt szakmai szereplése az 1966-ban rendezett amerikai Interlochenben rendezett ISME Fórumon és azt követte a kaliforniai Stanford Egyetem, ahol Kodály Zoltánhoz csatlakozva mindketten tartottak előadásokat. E nagyhatású előadások indították el, hogy különböző államokban létrejött szervezetek rendeztek konferenciákat.

Kodály Zoltán és Szőnyi Erzsébet Stanfordban (1966)

1973-ban Oaklandban megszületett a Nemzetközi Kodály Társaság gondolata. A megvalósítás Mary Alice Hein-nek és Szőnyi Erzsébetnek köszönhető. Az IKS elnöke Deanna Hoermann lett, ügyvezető titkári kinevezést dr. Eősze László kapott. Ezt követte, hogy 1975-ben Kecskeméten megtartották az első Kodály-szimpoziumot. A megalakulást követően több száz magyar ének-zenetanár, szakfelügyelő tagja lett a szervezetnek. Ám a devizális körülmények miatt a tagdíj valutában való megfizetésére nem volt lehetőség. Hosszú tárgyalások után Eősze László (aki harcostársa és örök jó barátja maradt), talált megoldást. Három évvel később, 1978 májusában létrejött a Magyar Kodály Társaság. Első elnöke Szokolay Sándor, társelnökök Erdei Péter a Kecskemét Kodály Intézet igazgatója, és Szőnyi Erzsébet. Ő szinte élete végéig megtartotta e tisztséget – közben öt évig (2007–2012) elnöke volt a Magyar Kodály Társaságnak.

Bátran mondhatjuk: e kapcsolatok leglényegesebb eleme, hogy világszerte érdeklődés támadt és felismerték a magyar zenei nevelés lényegét, eredményeit. Látogatók sokasága érkezett Magyarországra. Tudósok, tanárok majd kórusok, egyre nagyobb számban, sűrűn látogatták a legjobb magyar iskolákat, kórusokat. Az élen Szőnyi tanárnő állt, aki a Zeneakadémián tartott bemutató órákat a külföldiek részére, német, angol és francia nyelven. Erre az akkori tanítványok is szívesen emlékeznek, ám a külföldi tanárok részére nagy élményt jelentett a magyar ösztöndíj, Szőnyi Erzsébet tanításainak, útmutatásainak megismerése, amit hazatérve sokszorososan kamatoztathattak, és tovább terjesztették a Kodály koncepciót (ahogy nevezték „method”), ezzel együtt a magyar kultúra értékeit, szépségeit.

Szőnyi Erzsébet beszédet tart Esztergomban a Dunakanyar Nyári Egyetem megnyitóján 1967-ben.

Szőnyi Erzsébet munkásságának elválaszthatatlan része volt a nemzetközi kapcsolatokat tartó közéleti tevékenység. Jelentős esemény, hogy 1964-ben Budapesten tartották az ISME Nemzetközi Nevelési Konferenciát. A nagy siker új lehetőségeket inspirált. **Esztergomban** a Dunakanyar Művészeti Nyári Egyetemet említhetjük elsőként. 1965-ben Szabolcsi Bence vezetésével alakult meg, és az első két évben Bartók Béla XX. század zenéje szerepelt. 1967-ben Kodály Zoltán vállalta a tanfolyam fővédnökséget. Március 6-án bekövetkezett halála ellenére a témát Kodály-koncepció tartalmi és módszertani kérdéseinek szentelték és Szőnyi Erzsébetet kérték föl és bízták meg annak szakmai irányításával. Ez volt az első kezdeményezés, hogy itthon biztosítottak lehetőséget külföldi zenetanárok számára Kodály zenei nevelési elveinek megismerésére. Lebonyolító a TIT Komárom megyei szervezete, és ez időtől kezdve közel negyven évig működött. Folyamatosan nőtt a látogatottság, a közel 20 országból érkezettek száma évente 80-100, de volt, hogy elérte a 120-at. Az egy-két hétig tartó kurzus, naponta egy iskolai énekóra bemutatásával kezdődött, azt követték a foglalkozások angol, német, francia, olasz, spanyol nyelven. E foglalkozásokat mindkét területen a Tanárnőnek a Zeneakadémián végzett legjobb tanítványai tartották. A délutáni kóruspróbákon a résztvevőknek volt lehetőségük, a kórusélet szépségeibe elmerülni, tudásukat fejleszteni és kipróbálni saját vezénylési gyakorlatukat. Kirándulásra, városnézésre, országunk megismerésére is mindig adódott alkalom. A kurzus minden évben a Bazilikában tartott nagy ünnepi hangversennyel zárult

Szőnyi Erzsébet Nagy Miklós és Cziglényi László rendezőkkel beszélget az I. Győri Zenei Nevelési Konferencia szervezéséről (1967)

és az első Konferencia megnyitóján a mikrofon mögött (1968).

1968-ban Győr városa került reflektorfénybe, jelentős fórumot teremtettek a zenei továbbképzésnek, tapasztalatcserének. Szőnyi Erzsébetet tanárnőt, a Zeneakadémia tanszékvezetőjét, az ISME egyik alelnökét kérték föl a szakmai irányításra. Az első konferencia minden várakozást felülmúlt, 600 magyar zenepedagógus jelentkezett. A rendkívüli siker eredményezte, hogy háromévente megismételjék a Győri Zenei Nevelési Konferenciát. Az elsőt további öt követte Szőnyi Erzsébet szellemi irányításával. Majd hosszú szünet következett, alig két évtized elmúltával azonban felelevenítették az emlékezetes győri napokat és közös összefogással 2010 áprilisában megrendezésre került a VII. Győri Zenei Nevelési Konferencia, azt követte még kettő. Bízunk a további folytatásban!

Szőnyi Erzsébet az otthonában

A tanítás és zeneszerzés mellett Szőnyi Erzsébet könyveivel, folyamatos publikációival mindenkor hozzájárult a zeneoktatás aktuális kérdéseinek problémáinak feltárásához, javaslatokkal, ha kellett kritikával, illetve az érintetteket. A Társaságokban kifejtett alelnöki, társelnöki jelenléte mindig újabb lendületet adott a szervezőknek. Díjainak nagy száma is mindenkor munkásságának elismerését jelentette. Csak néhányat említünk: Az első 1947-ben a Liszt Ferenc-díj; 1959: Erkel Ferenc-díj; 2001: Kodály-díj; 1995, és 2004: Bartók – Pásztory-díj. (Úgy tűnik a magyar zeneszerzők méltó sorába avatták.) 2000-ben a Magyar Köztársaság Kiváló Művésze; 2004-től Magyar Örökség-díjas. Az évek során az ország több város és helység díszpolgárává választotta. 2006-ban a Kossuth-díj nyertese

Szőnyi Erzsébet 2006-ban lett a Pittsburgh Dusquesne Egyetem díszdoktora.

Amerikában 2006 -ban, a *Pittsburgh Dusquesne Egyetem díszdoktorává* avatják. Ahogy saját maga szövegezte a megtiszteltetésről „*elgondolkoztam, de ugyanolyan öröm ért mint amikor 1994-ben Törökbálinton Zeneiskolát neveztek el rólam.*” E két véglet jól érzékelteti a Tanárnő kisugárzásának hatását, amit közéleti szerepvállalása révén hazánkban és külföldön egyaránt elért. – 2014-től a: Nemzet Művésze megtisztelő címben részesült. – 2018. december 16-án, a Kodály Emlékmúzeumban ünnepélyes keretek között vehette át a *Nemzetközi Kodály Társaság* kitüntetését: Szőnyi Erzsébet professzor asszony életművéért, kiemelkedő tudományos és művészi tevékenységéért, a világon elsőként, részesült a Társaság által alapított **Prix D'Honneur** díjban. *Dr. James Cuskelly*, a Nemzetközi Kodály Társaság elnökének írásban elküldött laudációját *dr. Nemes László Norbert*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kecskeméti Kodály Intézetének igazgatója olvasta fel, és adta át. Jelen volt *dr. Sandra Mathias*, a Nemzetközi Kodály Társaság egyik alelnöke, a Capital University Kodály programjának volt vezetője.

A Kodály Zoltán Emlékmúzeumban dr. Nemes László Norbert társaságában

A Magyar Művészeti Akadémia Szőnyi Erzsébet zeneszerzőről, zenepedagógusról 2012-ben készült portréfilmet a rendező Tóth Péter Pál 2016-ban kiegészítette és az került bemutatásra 2019. október 21-én a Pesti Vigadó Sinkovits termében. A vetítést egyórás beszélgetés követte az akadémikus asszonnyal és a rendezővel, moderátor: Márkusné Natter-Nád Klára, zenetanár, szerkesztő, szakíró. Megtisztelő volt számomra ez az alkalom, mert augusztus közepén (Klára napi ajándékként) közölte velem egykori tanárnőm Szőnyi Erzsébet, akivel az évtizedek során szoros munkakapcsolatban voltunk, hogy engem kér fel e beszélgetés vezetésére. Elismerő szavak kíséretében, vidám boldog hangulatban fejeződött be e délután.

A portréfilm megtekintése az emlékezés szerzőjével, Márkusné Natter-Nád Klárával (2014)

Szőnyi Erzsébet zeneszerző portré-előzetes (6:30)

Rendező, forgatókönyvíró, operatőr: Tóth Péter Pál,
társoperatőr: Hidvégi Aszter
(MMA)

Két hónap elteltével, 2019. december 29-én Szőnyi Erzsébet békésen, csöndben távozott a földi létből. *Requiescat in pace!*

Az utókor sem feledkezik. **Posztumusz** elismerésről szólhatunk! A Magyar Opera új Művészeti Központja 2020-tól az Eiffel Műhelyház, e hatalmas épületben a régi opera művészeiről tereket és termeket neveztek el. Fénykép és szöveg jelzi, hogy itt található a „Szőnyi Erzsébet tér”. Méltó befejezése ez a 100 év bemutatásának.

E rövid beszámolót követően mely részben az egykori jubileumi hangversenyekre fókuszál következzen a CODA. Ez év aktualitása okán – Bárdos Lajos 125 éves- és Szőnyi Erzsébet 100 éves születésének, Daróci Bárdos Tamás halálának 5 éves évfordulójának az emlékezésére készülnek országszerte, hangversenyekkel színes műsorokkal. A Bárdos Lajos Társaság 2024 -ben hármas jubileumot ünnepelhet, *a névadó* Bárdos Lajos, és az alapító – életük végéig *társelnökök* Szőnyi Erzsébet és Daróci Bárdos Tamás. Az ünnepi évad kezdete, a Bárdos Lajos Társaság szervezésében: 2024. március 9-én A Bárdos Lajos Múzeum KLUBDÉLUTÁNJÁN (1027 Margit krt. 64/b.) Ordasi Péter Liszt Ferenc-díjas karnagy tart előadást: *Bárdos Lajos és a magyar karvezető iskola létrejötte*.

2024. április 20-án hangverseny a Régi Zeneakadémián. A megemlékezéseket az év folyamán az ország egész területén lévő Bárdos Lajos Kórusok folytatják, az ünnepi hangversenyekről programok, és meghívók érkeztek.

2024. április 20-án a KÓTA rendezésében KARVEZETŐI KONFERENCIA *Tradíciók mai szemmel* Bárdos Lajos és Szőnyi Erzsébet évfordulóinak kapcsán.

2024. május 24–26. között a KÓTA Ifjúsági Énekkari és Zenepedagógiai Szakbizottsága szervezésében a **XXX. Éneklő Ifjúság Szakmai Napok és Koncertek** – Bárdos Lajos és Szőnyi Erzsébet tiszteletére – elnevezésű rendezvényt Törökbálinton tartják. A bázist adó iskola intézményvezetője Filkey Péter, helyszín: **Szőnyi Erzsébet Zeneiskola, Alapfokú Művészeti Iskola.**

SZŐNYI ERZSÉBET MŰVEI A YOUTUBE-N TALÁLHATÓ FELVÉTELEKBŐL VÁLOGATVA

Szőnyi Erzsébet 95 éves (55:25)

A hangversenyen a zeneszerző művei kerültek előadásra.
Közreműködtek: a Kőbányai Szent László Általános Iskola Harmónia Gyermekkartá és Csengettyű Együttese, vezényel: Hajsrekker Krisztina; Musica Nostra Nőikar, vezényel: Mindszenty Zsuzsanna, közreműködik: Meláth Andrea (ének) és Nagy Márta (zongora); Budapesti Monteverdi Kórus, vezényel: Kollár Éva
(Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium, 2019. március 30.)

Szőnyi Erzsébet: Zsolozsma (1:54)

Bartók Béla Nőikar, Szeged, vezényel: Rozgonyi Éva, szólót énekel: Siposné Koselák Krisztina

Szőnyi Erzsébet: Ima alkonyi harangszóra - Budapesti Monteverdi Kórus (3:05)

Szőnyi Erzsébet Ima alkonyi harangszóra Budapesti Monteverdi Kórus, vezényel: Kollár Éva
(Budavári Mátyás-templom, 2015)

SZŐNYI Erzsébet: Sirató / Lamentation (8:00)

Angelica Leánykar, Győrfi Anna (alt), Párkai Krisztina (fuvola) Kökényessy Zoltán (brácsa), Szalai András (cimbalom), vezényel: Gráf Zsuzsanna

Szőnyi Erzsébet: Elszánt könyörgés (2:33)

Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa, az Inferno Minor Kórus és az Óbudai Kamarakórus, vezényel: B. Horváth Andrea
(Óbudai Kulturális Központ, 2021. október 16.)

Szőnyi Erzsébet - Nagy Gáspár - Hóttalan a hegyek inge (2:35)

Budapesti Monteverdi Kórus, vezényel: Kollár Éva
(Szent Gellért Templom, 2019. XII. 5.)

Szőnyi Erzsébet : Sappho szerelmes éneke (2:58)

Szőnyi Erzsébet: Sappho szerelmes éneke (Ady Endre versére)
Ortan Vivienne (szoprán), Máire Carroll (zongora)
(Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, 2022.02.03.)

Szőnyi Erzsébet: Zongorás kvintett (11:47)

Közreműködik: Nagy Márta (zongora), Tfirst Péter (hegedű), Hargitai Péter (hegedű), Várnagy Mihály (brácsa), Simkó-Várnagy Mihály (gordonka)
A Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozatának szervezésében, 2014. május 18-án tartották a Kossuth-díjas zeneszerző, Szőnyi Erzsébet 90. születésnapja alkalmából rendezett szerzői estjét.

Szőnyi Erzsébet: Hárfás kvintett (11:53)

Közreműködik: Kocsis Andrea (hárfa), Tfirst Péter (hegedű), Hargitai Péter (hegedű), Várnagy Mihály (brácsa), Simkó-Várnagy Mihály (gordonka)
A Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozatának szervezésében, 2014. május 18-án tartották a Kossuth-díjas zeneszerző, Szőnyi Erzsébet 90. születésnapja alkalmából rendezett szerzői estjét.

Szőnyi Erzsébet: Amerikai biciniumok - Kicsinyek Kórusa Makó (2:38)

Szőnyi Erzsébet: A pincekulcs (1:17)

A Dunakeszi Bárdos Lajos Általános Iskola koncertje a zene világnapja és Bárdos Lajos születésének 123. évfordulója alkalmából. Vezényel: Kardos Eszter
(Dunakeszi-Gyártelepi Jézus szíve plébániatemplom, 2022. szeptember 30.)

Szőnyi Erzsébet: A makrancos királylány (1:30:55)

00:00:03 Köszöntések

00:16:36 1. felvonás

00:48:20 2. felvonás

Kórusvezető: Jámborné Márkus Emőke

Rendező: Kormányosné Makai Eszter

Szereplők: A Kecskeméti Református Általános Iskola diákjai, kórusa

Öt prelűd zongorára I. (1:47)

Öt prelűd zongorára II. (1:55)

Öt prelűd zongorára V. (1:08)

Triószonáta hegedűre gordonkára és zongorára I. (2:53)

Triószonáta hegedűre gordonkára és zongorára III. (2:18)

Radnóti-kantáta (Kantáta Radnóti Miklós költeményeire) I. Himnusz a békéről (7:08)

Radnóti-kantáta (Kantáta Radnóti Miklós költeményeire) II. Trisztánnal ütem (5:45)

Radnóti-kantáta (Kantáta Radnóti Miklós költeményeire) III. Keserédes (2:22)

Radnóti-kantáta (Kantáta Radnóti Miklós költeményeire) IV. Meredek út (2:22)

Radnóti-kantáta (Kantáta Radnóti Miklós költeményeire) V. Virágének (3:47)

© 1983 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Szőnyi Erzsébet emlékére – könyvbemutató a Pesti Vigadóban (12:38)

2021. június 28-án mutatták be a Szőnyi Erzsébet zeneszerző, karvezető, zenepedagógus, a Magyar Művészeti Akadémia néhai tagja emlékére készült kötetet a Pesti Vigadóban. A csaknem 400 oldalas kötet Márkusné Natter-Nád Klára szerkesztésében, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA és a Magyar Kodály Társaság gondozásában, az MMA támogatásával jelent meg. Szőnyi Erzsébet élete csaknem egy évszázadot ölel át, a 20. század zenei életének jelentős területét vezette át a 21. századba – mondta Márkusné Natter-Nád Klára, a kötet szerkesztője a bemutatón. Hozzátette: a könyv sok eseményt elevenít fel több oldalról megvilágítva, összefoglalva – mint egy kortörténeti dokumentum – az emlékezést pályatársak, tanítványok gazdagították.

A kiadvány bemutatóján Szőnyi Erzsébetre Vashegyi György, az MMA elnöke, Tóth Péter, az MMA Zeneművészeti Tagozatának vezetője, valamint egykori tanítványa, Kollár Éva karnagy, az MMA rendes tagja is emlékezett.

Közreműködött: a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Leány Kamarakórusa Gulyás Csilla –
hárfa Szefcsik Boldizsár – triangelum vezényelt: Sapszon Ferenc

A videót az MMA megbízásából készítették:
Buda János, Lovas Hajni, M. Vigh Marianne, Ruff Béla